

Eva Pátková

ZA HRANICEMI SVĚTA

Za hranicemi světa

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.pointa.cz
www.albatrosmedia.cz

Eva Pátková
Za hranicemi světa – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

Eva Pátková

ZA HRANICEMI SVĚTA

Příběh o lásce, přátelství a cestě za poznáním

*Mým rodičům,
Vaškovi, Libušce a Míšovi,
babičce Aniče,
Sdružení vytrvalých jamajských palem*

*A vám všem, kteří i v dnešní moderní
a uspěchané době stále věříte, že díky
upřímnému přátelství a bezpodmínečné lásce
našich blízkých dokáže každý z nás překonat
i ty nejtěžší zkoušky, které si pro nás osud
přichystá...*

JARO, LÉTO, PODZIM, ZIMA

Svatava otevřela oči. Probudilo ji cvrlikání ptáků oslavujících další krásné podzimní jítro, jež se pomalu začalo rozjasňovat hřejivými slunečními paprsky. Zdál se jí nádherný sen. I když už si nepamatovala, o čem byl, příjemný pocit zůstal. Odhrnula přikrývku na stranu a se zívnutím se posadila na lůžko. S příchodem nového dne myslela na povinnosti, které ji čekají, a ihned vstala, aby nepocítila pokušení znovu zavřít oči a ještě se, byť jen na malou chvíli, vrátit do říše snů.

Oblékla se do bílé lněné košile s červenými ornamenty a dlouhé sukně. Nakonec vklouzla do pohodlných bot. Potichu se natáhla pro hřeben, aby si pročesala světlé vlasy v barvě zralého obilí. Česala je, dokud jí hladce nesplývaly po ramenou jako horský vodopád. Pak z nich upletla dlouhý cop. Děla to tak každé ráno, neboť to bývalo zvykem u všech svobodných děvčat v osadě.

Z rodiny se vždy probouzela jako první, aby mohla před prací obdivovat každodenní překrásný východ slunce. Vždy stejný, a přesto něčím odlišný. Přikrčila se, vyšla před proutěné obydlí a s rukama v bok se otočila k východu. Sledovala slunce a tmavou oblohu měnící se s přibývajícím světlem na oranžovou, růžovou a světle modrou. Děkovala bohyni Zoře, přezdívané Jitřenka, vládnoucí ranním červánkům a novému jitru, že může sledovat takovou nádheru, přinášející naději a chuť do práce.

Sebrala vědro a lehkým krokem uháněla k nedaleké řece protékající úrodným údolím, v němž se usídlili. Poklekla a vyhrnula si sukni, aby si ji nezmáčela. Nabrala křišťálově čistou vodu, při tom pozorovala svůj odraz na průzračné hladině. Usmála se na sebe.

Matka jí už od dětství říkala, že má čarovný úsměv, jenž by jí mohla závidět i sama Lada, bohyně krásy, lásky a manželství. Tvrdil to také Dobroslov a ona neměla důvod mu nevěřit. Narodili se

jen pár dnů od sebe a měli k sobě blízko už jako děti. Důvěřovala mu, a kdykoliv se ocitla v jeho přítomnosti, připadala si v naprostém bezpečí.

S plným vědrem zamířila zpět k osadě, ohrazené palisádou dřevěných kůlů, a postupně mýjela své sousedy. Vlídne se s nimi pozdravila a popřála dobré ráno. Procházela mezi pobíhající drůbeží a těsně se minula s Dobroslavem. Letmo se dotkl její ruky a do ucha jí zašepтал, jak moc jí to sluší.

S mizejícím ruměncem ve tvářích vešla do obydlí, které sdílela s rodiči a mladší sestrou Doubravkou. Ucítila vůni čerstvé mléčné kaše. Ke snídani si ji – na ohni v hliněné peci přímo v polozemnici – dělali často, ale pokaždé jinak, aby se jim nepřejedla. Dnes ji měli oslazenou medem lesních včel. Svatava odložila vědro s vodou a matka jí podala dvě dřevěné misky s porcí kaše. Jednu z nich Svatava položila na zem do rohu polozemnice, aby tak uctila domovního ducha, domovoje. Díky této pohostinnosti pečlivě střežil jejich domov namísto toho, aby jim škodil. Poté se i ona se svou miskou usadila na obvyklé místo, aby se v klidu najedla.

Po jídle se každý z nich začal věnovat své práci. Doubravka spěchala nakrmit slepice, otec vyráběl keramické nádoby na hrnčířském kruhu a matka pokračovala ve tkání. Svatava si vzala malý proutěný koš vlastní výroby a vyběhla ven. Čekala na svou nejbližší přítelkyni Bohdanku, aby mohly společně vyrazit na sběr bylin a hub.

Svatava stála na domluveném místě, přešlapovala a přítelkyni nedočkavě vyhlížela. Náhle za sebou uslyšela blížící se kroky. Než se stačila otočit, někdo jí drobnými dlaněmi zakryl oči. Nemusela hádat, o koho jde. Poznala to ihned.

„To je dost,“ pronesla Svatava. „Už jsem si myslela, že tu zapustím kořeny, Bohdanko.“

Měla pravdu, byla to ona. Děvče s d'olíčky na obou tvářích se smálo a spustilo ruce podél těla.

„Ty jsi věděla, že jsem to já?“

„Ovšem. Kdo jiný z dospělých se chová tak ztřeštěně jako ty?“

„Pravda. Můžeme jít?“

Svatava horlivě přikývla a společně zamířily k nedalekému lesu. Dobytek, který přes noc zůstal v ohradě, se už pásal na louce kolem osady. Kromě krav, vepřů, drůbeže a ovcí chovali i několik koní. Svatava koně milovala, ale měla zakázáno se k nim přiblížit. Podle jejího otce byli příliš divocí. Ona jeho názor nesdílěla a chodila je alespoň tajně obdivovat a podstrojovat jim sladká jablka. Sednout si na ně se neodvážila.

Dívky hledaly houby jen při kraji lesa, blízko osady, a držely se při sobě, protože měly strach z toho, co by je hluboko v temném lese mohlo potkat. Už od mala slyšely příběhy o tajemném lesním duchovi, Strážci lesa, lešijovi, hejkalovi nebo bludičkách, co vedou poutníky bažinami přímo do záhuby. Odvážily se jen do míst, které dobře znaly, a věděly, že by se jim při možném nebezpečí dostalo rychlé pomoci od mužů z osady.

Bohdanka se právě sehnula pro další hříbek, když nedaleko praskla větvička. Lekla se.

„Co to bylo?“ vyhrkla a rozhlédla se kolem.

Chtěla se ujistit, že jsou skutečně samy a nepozorují je lačné oči dravce či ještě hůř, divého muže.

„Nejspíš jen srnka,“ odvětila Svatava klidně. „Neboj se, tady na kraji lesa nám nic nehrozí.“

„Ale co když to byl lešij? Co když... co když se už z lesa nevrátíme?“

„Moc se bojíš. Na tomhle místě přece nejsme poprvé. Byla to jen srnka. A i kdybys měla pravdu a skutečně to byl Strážce lesa, ani pak se bát nemusíš. Stará se o les a zvířata, co v něm žijí. Trestá jen ty, kteří lesu škodí. A to my přece neděláme. Nám dvěma neublíží,“ uklidňovala Svatava Bohdanku a vzala ji za ruku.

„Jsem ráda, že tu jsem s tebou. Ty se nikdy ničeho nebojíš,“ pronesla Bohdanka s úlevou.

„To se ti jen zdá,“ odvětila Svatava. „Večer při slavnosti, až se budou vyprávět staré mýty a pověsti, ti to tak možná nepřijde.“

„Kdeže,“ namítla Bohdanka a mávla nad tím rukou. „To jsme se bály, když jsme byly děti.“

„Nu, nevím. Některé příběhy jsou strašidelné pořád. Třeba ten o jezinkách, vodníkovi nebo o žithole,“ vyjmenovávala Svatava.

„A nezapomínej na polednici,“ dodala Bohdanka a trochu se při tom otrásla. „Máš pravdu. Jsou příběhy, které mi nahánějí hrůzu i teď.“

„O to víc si budeme dávat pozor, abychom nerozhněvaly bohy a bytosti kolem nás.“

Ještě chvíli chodily po známých stezkách až na palouk, za jehož hranice se už nikdo z místních neodvážil. Pár hub našly i tady, a kromě nich také bylinky, které potřebovaly. Do osady se vrátily ruku v ruce za společného zpěvu jedné z jejich písní, oblíbené zejména mezi děvčaty.

*„Jaro, léto, podzim, zima,
na celý rok se vzpomíná.
Luční kvítí rozkvétá.
To Vesna. To Vesna.
Louky jsou plné života.
To Vesna. To Vesna.
Letní žár nás snadno opálí.
To Živa. To Živa.
Chladná voda zase ochladí.
To Živa. To Živa.
Listí zbarví se do hněda.
To Mokoš. To Mokoš.
Vítr se víc a víc zvedá.
To Mokoš. To Mokoš.
Krutá zima se přiblíží.
To Morana. To Morana.
Každý jaro zas vyhlíží.
To Morana. To Morana.
Jaro, léto, podzim, zima,
na celý rok se vzpomíná.“*

Než se rozloučily, vřele se objaly, zamávaly si a každá se rozešla na jinou stranu osady. Svatava cestou mýjela dřevěné sochy a vypodobení pohanských bohů, které obyvatelé osady uctívali a pravidelně jim obětovali vypěstované plodiny, mléko, med, zvířata či vlasy výměnou za to, že nad nimi drželi ochrannou ruku a nedopustili, aby se jim vedlo špatně. Kromě Peruna, Lady, Dažboga, Svaroga, Roda, Rožanic, Zory a Velese uctívali i bohyně, které byly zodpovědné za změny ročních období. Na jejich počest nosili na kamenný stůl uprostřed osady plody a rostliny typické právě pro dané období, ať už šlo o Vesnu, Živu, či Moranu. O podzim se dělila Živa s Moranou, avšak namísto nich na podzim raději uctívali Mokoš, Matku zemi, díky níž plodily jejich louky, sady i pole.

Svatava k sobě svázala natrhané bylinky a pověsila je, aby se sušily. Houby, které si s Bohdankou rozdělila na dva stejné díly, očistila, nakrájela na plátky a zpracovala tak, aby jim nějaký čas vydržely. Při tom myslela na to, co je čeká na dnešní slavnosti, kdy medovina s pivem potečou proudem a stařešinové budou vyprávět příběhy. O bájných bytostech obývajících pole, lesy, louky i vodní plochy a bažiny v jejich okolí, ale hlavně o bozích, bez nichž by lidé vůbec neexistovali. Nejvíce se však těšila na blízkost Dobroslava při večerním ohni, na jeho teplo, vůni a láskyplné objetí, které jí pomůže zapomenout na všechna příkoří i strachy. V jeho náruči se strašidelných příběhů bát nebude. S ním je v bezpečí a žádná stvoření jí neublíží. Dobroslav je její život... A kdyby musela, života by se vzdala, aby svého milého zachránila. Stejně jako by to on udělal pro ni.

VYPRÁVĚNÍ U OHNĚ

Maso se opékalo nad ohněm, kolem tancovaly všechny svobodné dívky, hlasitě se zpívalo a hrálo na píšťaly a bubny. Nebylo to dlouho, co oslavovali Velese, boha dobytka a podsvětí, a o několik dní později obětovali med, sýr, obilí a chléb Rožanicím, bohyním lidského osudu. Obětovaly se jim i první ustrížené vlasy dvanáctiletých dětí. Věřilo se, že s dříve ustríženými vlasy by děti přišly o ochranu od bohů i jejich rodičů. Nyní však uctívali Matku zemi, bohyni Mokoš. Děkovali za její přízeň a plodnost úrody, díky níž budou moct přežít přicházející období zimy a krutou vládu bohyně smrti, Morany.

Hudba nabírala na síle, melodie zrychlovala. Děvčata tančila do rytmu a výskala radostí. Muži a chlapci, kteří se nestarali o oheň nebo nehráli na nástroje, pozorně sledovali tanečnice. Jakmile melodie ustala, dívky odložily své věnce ze zralých obilných klasů a podzimních květů na kamenný oltář jako další obětinu pro bohyni Mokoš.

Rozlévala se medovina i pivo. Rožněné maso se spolu s čerstvě upečeným chlebem rozdělilo rovným dílem a muži se předháněli ve vyprávění příběhů z dávných dob. Svatava seděla vedle Dobroslava, urostlého mladíka se světlými kudrnatými vlasy po ramena a se stejně modrými očima, jaké měla i ona sama. Naproti ní seděla Bohdanka s Daliborem, jejím milým. Kývly na sebe a pokračovaly v naslouchání stařešinoва vyprávění o stvoření světa.

„Před počátkem stvoření světa a života, tak jak jej známe dnes, zde nebylo ničeho jiného než hlubokého moře Chaosu, na němž se plavilo zlaté vejce. Ve vejci žil Rod, bůh osudu a zrození, takto putující po moři již mnoho věků. Jednoho dne se ale moře ochladilo a Rod se probрал ze svého dlouhého spánku. To byl okamžik, kdy ožila i bohyně lásky a krásy, Lada. S její pomocí se Rod dostal z tísnivého vězení zlatého vejce a společnými silami stvořili zemi i hvězdy, přírodu